

Відомий учений, педагог, організатор науки та освіти

Валерій Юхимович Биков – відомий в Україні та за кордоном учений, педагог і організатор вітчизняної науки й освіти. Його наукові інтереси і практичні результати пов'язані з розв'язуванням проблем інформатизації освіти, з моделюванням, аналізом і управлінням соціально-економічними об'єктами та процесами, створенням автоматизованої системи управління освітою, методів, засобів і технологій інформаційно-вимірювальної техніки, новітніх комп'ютерно орієнтованих комплексів засобів навчання та освітніх інформаційно-комунікаційних технологій, розвитком змісту інформаційної освіти та розробкою освітніх і освітньо-професійних стандартів, дослідженням комп'ютерно орієнтованого навчального середовища, систем відкритої освіти і створенням систем електронного дистанційного навчання, багатофункціональних комп'ютерних систем та Інтернет в освіті, проектним менеджментом.

В.Ю.Биков народився 1 лютого 1945 року в місті Познані (Польща) в родині офіцерів Радянської Армії, яка в той час визволяла Польщу від німецько-фашистських загарбників. Наприкінці 1945 року родина переїжджає до міста Миколаєва, місця довоєнного помешкання. У цьому ж році батька не стало і Валерія та двох його братів, старшого – Юрія, і молодшого – Ігоря, виховувала мати. Ще з дитинства душевні відносини в родині, повага до освіти, моральний клімат соціального середовища і специфічна спрямованість виробничої інфраструктури південного міста вплинули на формування особистості Валерія. З цим містом у Валерія Юхимовича пов'язано дуже багато. Тут живуть рідні й поховані мати та батько. Тут він здобув загальну і першу професійну освіту, почав трудову діяльність, а в 1969 році одружується з Жанною Олександрівною, з якою навчався в одній групі в Миколаївському суднобудівному технікумі і яка згодом теж закінчила Київський політехнічний інститут. Тут у 1970 році народжується перша дитина – син В'ячеслав. У 1965 році В.Ю.Биков переїжджає на навчання до м. Києва, де проходить його друга, вже доросла частина життя. 1977 року народжується другий син – Віталій. Зараз у нього є два онуки – старший Антон (син В'ячеслава та Олени) і Данііл (син Віталія та Сніжани). За характером Валерій Юхимович – цілеспрямований лідер у будь-якій справі, котрий має широкі інтереси, розуміє і поважає людей, постійно генерує нові ідеї і, як правило, доводить їх до практичної реалізації. Родина для нього є визначальною складовою всього його життя. Він відчуває відповідальність і постійно бере участь у навчанні й вихованні дітей, дбає про рідних і близьких, сприяє їхньому добробуту. З друзями – надійний, доброзичливий і відданий товариш. Понад усе цінує в людях порядність, чесність, надійність, освіченість і вихованість.

У 1952 р. В.Ю. Биков пішов до середньої школи № 7 м. Миколаєва, де закінчив 7 класів у 1959 році. У тому ж році вступив на електромеханічне відділення Миколаївського суднобудівного технікуму, який закінчив у 1963 році з відзнакою. Одночасно з навчанням з 1962 року розпочав свій трудовий шлях електрослюсарем оборонного підприємства. Надалі працював слюсарем-складальником, техніком на виробничому підприємстві оборонного комплексу СРСР. Навчаючись у технікумі, одночасно на відмінно закінчує заочну середню школу №62 м. Миколаєва. У 1964 році вступає на факультет електрообладнання суден Миколаївського кораблебудівного інституту ім. С.О. Макарова. 1965 року переводиться на факультет автоматики та електроприладобудування Київського політехнічного інституту, який закінчує з відзнакою в 1969 році. Ще в студентські роки його починає цікавити наукова діяльність. Він бере участь у роботі студентських наукових товариств, випускної кафедри. Його наукові роботи „Вимірювання інтенсивності гамма-випромінювання низьких енергій” і „Лінійний перетворювач ефективних значень” одержують у 1968 році відповідно першу і другу премії Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт. За перші наукові досягнення він нагороджується Почесною грамотою ЦК ЛКСМУ.

Науково-виробничою діяльністю Валерій Юхимович почав займатися після закінчення інституту в 1969 році у місті Києві в Спеціальному конструкторському бюро заводу „Радіоприлад”, а згодом – у Науково-дослідному інституті радіовимірювальної апаратури Виробничого об'єднання ім. С.П. Корольова, де працював інженером, старшим, провідним інженером, керівником групи. У 1971 році його призначають Головним конструктором приладів інфразвукового діапазону частот. Водночас, без відриву від виробництва він навчається в аспірантурі Київського політехнічного інституту й досліджує проблеми створення цифрових та аналогових засобів вимірювання комплексних коефіцієнтів передавання. Створений під його керівництвом фазочутливий вольтметр був удостоєний премії Науково-технічного товариства радіотехніки, електроніки і зв'язку ім. О.С. Попова як перший в СРСР прилад на інтегральних мікросхемах, медалі ВДНГ СРСР. Основні проектні рішення цього та інших створених засобів були виконані на рівні винаходів і захищені

численними авторськими свідоцтвами. У 1974 році за результатами цих робіт Валерій Биков захищає в Київському політехнічному інституті дисертацію „Дослідження і розробка вимірювачів комплексних коефіцієнтів передавання в області низьких і інфранизьких частот” і отримує науковий ступінь кандидата технічних наук. Наукові результати опубліковані в монографії „Вимірювання напруг інфразвукових частот”.

З 1975 року В.Ю. Биков зайнявся науково- педагогічною діяльністю в Київському державному педагогічному інституті ім. О.М. Горького, де працював старшим викладачем, а згодом доцентом кафедри вищої математики, викладав курси з обчислювальної математики, системного програмування, програмування алгоритмічними мовами, основ автоматизації виробничих процесів. Водночас очолював наукову лабораторію автоматизованої системи управління освітою. У 1979 році удостоєний ученого звання доцента кафедри вищої математики.

У 1976 році Валерій Юхимович призначається директором щойно створеного Головного обчислювального центру Міністерства народної освіти України, який очолював шістнадцять наступних років. У цей час активно займається створенням матеріально-технічної бази цієї науково-проектної установи. У 1977 році Головний обчислювальний центр Міносвіти України переїжджає в окреме пристосоване приміщення в Києві по вул.Воровського,49.

У 1985 році В.Ю.Биков закінчує в місті Москва Інститут управління народним господарством Академії народного господарства при Раді Міністрів СРСР, а Головний обчислювальний центр Міносвіти України визначається головною організацією із створення республіканського рівня автоматизованої системи управління освітою СРСР. В той час він, як головний конструктор автоматизованої системи управління народною освітою України й заступник головного конструктора автоматизованої системи управління народною освітою СРСР, очолює роботи з інформатизації та комплексної автоматизації управління народною освітою. Він і його наукова школа розробили і ввели в промислову експлуатацію першу і другу черги автоматизованої системи управління Міносвіти України. Основні наукові результати цієї роботи і проектні рішення використано в багатьох республіках СРСР і країнах РЕВ. З'явилися численні наукові праці, науково-методичні матеріали, галузеві стандарти, що стосувалися питань удосконалення, інформатизації та автоматизації управління освітою на всіх її організаційних рівнях, інформатизації і комп'ютеризації загальноосвітніх, професійно-технічних і педагогічних навчальних закладів. Були створені й широко впроваджені в навчальні заклади загальної середньої, професійно-технічної, вищої педагогічної і післядипломної освіти численні комп'ютерні навчальні програмні комплекси. У цей період Валерій Биков бере активну участь у заходах ЮНЕСКО з питань створення міжнародної інформаційної системи освіти. У 1989 році він захищає в Інституті кібернетики ім. В.М. Глушкова АН України дисертацію „Наукові основи, методи і системи автоматизованого управління освітою на рівні союзної республіки (на прикладі системи народної освіти Української РСР)” і отримує науковий ступінь доктора технічних наук. Видані в той час монографії “Автоматизація управління в системі освіти”, “Економіко-математичні моделі управління в освіті” і нині не втратили своєї актуальності.

У цей же період В.Ю. Биков очолив в Україні проект “Пілотні школи”, який виконувався спільно з американською фірмою ІВМ. За цим проектом в Україні створено мережу з більш як 150 загальноосвітніх, професійно-технічних і педагогічних навчальних закладів, навчальних закладів системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників, які були оснащені найсучаснішими засобами комп'ютерної техніки, комп'ютерними навчальними програмними засобами, навчально-методичними матеріалами; створено систему з підготовки за новітніми навчальними програмами вчителів інформатики переважної більшості шкіл і професійно-технічних навчальних закладів України. Тисячі вчителів України пройшли таку підготовку. Сотні тисяч учнів навчались за цим проектом. Позитивні наслідки реалізації проекту відчуються і сьогодні. Розроблена під науковим керівництвом В.Ю. Бикова “Концепція інформатизації освіти”, видані навчальні посібники “Операційні системи та мережі шкільних комп'ютерних комплексів”, “Основи проектування та реалізації інтерфейсу користувача для діалогових систем”, “Системи управління інформаційними базами даних в освіті” істотно вплинули на формування організаційного й науково-методичного фундаменту інформатизації освіти в Україні.

Наприкінці 80-х років минулого століття Головний обчислювальний центр Міносвіти України перетворився в потужну науково -проектну установу, де працювали висококваліфіковані фахівці. Центр був оснащений новітніми комп'ютерними системами, в тому числі надсучасними програмно-технічними засобами закордонного виробництва. Його колектив розробляв і координував роботи з комплексної інформатизації народної освіти в Україні і СРСР. В.Ю. Биков продовжує активно займатися розвитком матеріально-технічної бази центру, модернізацією його програмно-технічного оснащення, професійною підготовкою і перепідготовкою працівників, вклав багато сил у будівництво нового приміщення установи. Як результат у 1989 році Головний обчислювальний центр Міносвіти

України переїжджає до нового будинку в місті Києві по вул. Артема, 52-А, спорудженого силами власної ремонтно-будівельної групи (нині цей будинок займає Інститут педагогіки АПН України).

З метою інтенсифікації робіт у напрямі інформатизації освіти в 1989 році на базі Головного обчислювального центру Міносвіти України створюється науково-виробнича корпорація „КОМКОРД”, генеральним директором якої стає В.Ю.Биков. Він очолює її наступні два роки. У цей час розробляється низка інноваційних проектів з інформатизації освіти.

На початку 90-х років минулого століття Валерій Биков призначається директором щойно утвореного Інституту системних досліджень освіти України, де під його керівництвом розробляються науково-методичні засади системного реформування освіти на етапі становлення незалежності України. У цей час він бере активну участь у підготовці важливих державних документів про освіту, Державної національної програми „Освіта” („Україна XXI століття”). У 1993 році В.Ю. Биков обирається почесним професором Києво-Могилянської академії.

Упродовж 1995 – 1996 років Валерій Биков працює генеральним директором Українського освітнього центру менеджменту та підприємництва, навчального закладу, де проходили перепідготовку військовослужбовці, що звільнялись у запас в зв'язку із скороченням збройних сил України. За цей час тисячі військовослужбовців здобули додаткову освіту із спеціальностей ринкової економіки, що допомогло багатьом з них отримати роботу, адаптуватись до нових цивільних умов життя, знайти в ньому своє місце.

З 1996 року В.Ю. Биков очолює роботи із створення Національної обсерваторії України – за проектом TESIS, як національного вузла міжнародної мережі подібних структур, започаткованих Європейським урядом у країнах Центральної та Східної Європи, нових незалежних країнах колишнього СРСР і Монголії. Валерій Юхимович призначається першим керівником Національної обсерваторії України, що працює і донині. У той час під його керівництвом було розроблено структуру ключових індикаторів, які відображають стан і процеси розвитку національної та зарубіжних систем професійної освіти й ринку праці, підготовлено для Уряду України низку проблемних доповідей і аналітичних матеріалів, проведено поглиблені дослідження й опубліковано матеріали з питань сучасного стану й розвитку професійної освіти, ринку праці й соціального партнерства в Україні. Зокрема, підготовлені під його науковим керівництвом і за безпосередньою участю монографія “Розвиток системи професійно-технічної освіти в період соціально-економічних реформ”, доповіді “Ринок праці в Україні” і “Соціальне партнерство” були використані при підготовці першої в незалежній Україні “Концепції розвитку професійно-технічної освіти”.

З 1997 по 1999 р. В.Ю. Биков працює на державній службі як директор Інформаційно-обчислювального центру Української Академії державного управління при Президентові України, де очолює роботи з комплексної інформатизації навчальної, наукової та управлінської діяльності Академії, веде плідну наукову роботу. За його участю при підтримці Світового банку в Академії створюється Центр дистанційної освіти. Валерій Юхимович розробив основні напрями наукових досліджень проблем е-дистанційного навчання в професійній освіті, розробив і читав курс з основ побудови і проектування методичних систем е-дистанційного навчання для викладачів і керівних кадрів вищої школи України, здійснив науково-методичну розробку й забезпечив наукове керівництво діяльністю проектних команд із створення низки сучасних е-дистанційних навчально-методичних комплексів з навчальних курсів магістерської програми підготовки державних службовців. Під його керівництвом і за безпосередньою участю розроблено дистанційний навчальний курс і видано „Методичні рекомендації для слухачів дистанційного курсу (навчальної дисципліни) “Управління проектами”.

У липні 1999 року В.Ю. Бикову доручається створити в Академії педагогічних наук України новий науково-дослідний Інститут засобів навчання. Він призначається директором цього інституту, де працює і нині. І знову все починалось із створення матеріально-технічної бази наукової установи (від комплексного ремонту виділеного старого будинку в м. Києві по вул. Максима Берлінського, 9 до формування необхідного науково-дослідницького середовища, його оснащення сучасними програмно-технічними засобами), з підготовки наукових кадрів, яких за профілем діяльності Інституту, в Україні не було. Як і в попередні роки, новий Інститут було створено успішно. Кадровий потенціал Інституту засобів навчання, його науково-дослідницьке середовище і зараз продовжують активно розвиватись. Зокрема, створена і розвивається мережа науково-дослідних центрів Інституту на базі провідних університетів України, експериментальних, загальноосвітніх і професійно-технічних навчальних закладів. Розвивається міжнародне співробітництво Інституту з відомими науковими установами, навчальними закладами, фірмами зарубіжжя. Інститут бере участь у низці міжнародних проектів з розвитку освіти. У його складі працює Інтернет-центр АПН України.

У 1999 році В.Ю. Биков обирається членом-кореспондентом АПН України. Під його керівництвом і за безпосередньою участю проведено низку наукових досліджень і проектів з проблем

створення і впровадження в практику освіти й наукову діяльність засобів навчання нового покоління та інформаційно-комунікаційних технологій. Він брав активну участь у розробці Концепції і державної „Програми інформатизації загальноосвітніх навчальних закладів, комп'ютеризації сільської школи”. У межах проекту “Пілотні школи”, який здійснюється під науковим керівництвом В. Бикова, проводяться педагогічні експерименти із створення і впровадження в освітню практику новітніх комп'ютерно орієнтованих педагогічних технологій. Для нормативно-організаційного й експериментального забезпечення виконання зазначеного проекту під його керівництвом розроблені положення: „Про Пілотний загальноосвітній навчальний заклад експериментальної комп'ютерної мережі загальноосвітніх навчальних закладів України”, „Про Регіональний центр інформаційних і комунікаційних технологій”, „Про організацію науково-методичного експерименту „Пілотні школи”, „Методика науково-методичного експерименту „Пілотні школи”. Ці загальногалузеві нормативні документи затверджені відповідними наказами Міністерства освіти і науки України і впроваджені в освітню практику. В.Ю. Биков брав участь у розробленні структури курсу „Інформатика” загальноосвітньої програми, державного стандарту освіти з цього навчального предмета, у створенні навчальних посібників „Курс інформатики (частина 1) – Комп'ютер та його програмне забезпечення”, „Курс інформатики (частина 2) – Основи алгоритмізації та програмування”, „Відкриття геометрії через комп'ютерні експерименти в пакеті DG”, які вийшли у 2002 році. У 2004 році за його участю розроблено і затверджено Міністерством освіти і науки України „Програми для загальноосвітніх навчальних закладів універсального та фізико-математичного профілів. Інформатика, 8-11 класи”. За цими програмами підготовлено до друку навчальний посібник „Базовий курс інформатики” для загальноосвітньої і професійно-технічної школи. У 2002 році В.Ю. Биков обирається членом Президії АПН України.

Останнім часом під керівництвом і за безпосередньою участю Валерія Юхимовича розробляються теоретико-методологічні й науково-методичні проблеми створення і впровадження в освіту лабораторних комплексів засобів навчання нового покоління з природничо-математичних і технологічних дисциплін для загальноосвітньої, професійно-технічної і вищої школи України. В.Ю. Биков брав активну участь у розробці державної „Комплексної програми забезпечення загальноосвітніх, професійно-технічних і вищих навчальних закладів сучасними технічними засобами з природничо-математичних і технологічних дисциплін”, прийнятої Урядом України в 2004 році. Він і його наукова школа здійснили моделювання педагогічних і методичних систем відкритої освіти, комп'ютерно орієнтованого навчального середовища, електронних віртуальних і дистанційних систем навчання, розробили й отримали патенти на новітні засоби навчання. Створені і підтримуються в мережі Інтернет потужні інформаційні ресурси, зокрема автоматизований банк даних з Інтернет доступом „Середня загальноосвітня школа”, Інтернет-портал „Діти України”. На Шостій міжнародній виставці навчальних закладів „Сучасна освіта в Україні -2003” численні наукові і практичні здобутки Інституту засобів навчання АПН України удостоєні золотої медалі в номінації „Впровадження в навчально-виховний процес дистанційних технологій освіти ”, а на Сьомій міжнародній виставці навчальних закладів „Сучасна освіта в Україні-2004” – бронзової медалі в номінації „Використання інформаційних технологій та телекомунікаційних засобів в навчальному процесі”. Науково-методичний доробок В.Ю. Бикова в цьому напрямі його діяльності висвітлений у його наукових працях: „Демонстраційний експеримент з фізики”, „Планетарій як засіб навчання”; статтях: „Теоретико-методологічні засади створення і розвитку сучасних засобів та е-технологій навчання”, „Теоретико-методологічні засади моделювання навчального середовища сучасних педагогічних систем”, „Доменно- фреймова модель педагогічної системи”, „Інформатизація освіти і розвиток поняттєво-термінологічного апарату систем навчання і освіти”, „Оцінювання компетентності в системі професійної освіти” та ін.

З метою координації зусиль навчальних закладів, наукових установ і виробничих підприємств з проблем упровадження у вищу й післядипломну освіту е-дистанційних технологій навчання В.Ю. Биков провів велику роботу із створення навчально-науково-виробничого комплексу „Академія дистанційної освіти”. Він є віце-президентом з наукової роботи цього комплексу, до якого увійшли провідні вищі навчальні заклади, наукові установи й виробничі підприємства України. На базі комплексу відпрацьовуються новітні підходи щодо створення науково-методичної, комп'ютерно-технологічної і нормативно-законодавчої платформ е-дистанційних технологій навчання, широкого впровадження цієї перспективної форми навчання в широку освітню практику. Він брав участь у розробленні державної „Програми розвитку системи дистанційного навчання на 2004–2006 роки”. За його ініціативи видається журнал „Вісник Академії дистанційної освіти”.

В.Ю. Биков постійно підвищує свою наукову й викладацьку кваліфікацію в провідних наукових установах і навчальних закладах за кордоном. Він пройшов навчання і стажування з питань освіти, сучасної ринкової економіки та управління: за програмою „САБІТ” „Ринкова економіка” (Чикаго,

США, 1993), Міжнародна Академія бізнесу за програмою „Ринкова економіка” (Кіпр, 1994), Корейська агенція міжнародного співробітництва за програмою „Політика у галузі науки і техніки” (Сеул, Республіка Корея, 1994), Інститут Економічного розвитку Світового банку за програмою „Управління проектами” (Київ-Вашингтон, США, 1994 –1995), Бізнес-школа Даремського університету за програмою „Підприємницька освіта” (Дарем, Великобританія, 1996), за програмою „TASIS” – „Професійна освіта і ринок праці” (Нідерланди, Бельгія, Німеччина, 1997), Міжнародна асоціація проектного менеджменту за програмою „Управління проектами” (Київ – Мюнхен, ФРН, 1998), Центральноєвропейський університет за програмою „Реформування освіти: роль політики і досліджень” (Будапешт, Угорщина 1999), Меморіал-університет за програмою „Створення систем дистанційного навчання” (Сент-Джонс, Ньюфаундленд, Канада, 2001), Гетінгенський університет, фірма „Phuwe” за програмою „Створення і застосування в навчальному процесі засобів навчання з фізики, хімії і біології (Геттінген, ФРН, 2004). Він також пройшов навчання і стажування з питань інформаційно-комунікаційних технологій на базі Токійського і Цукубського університетів (Токіо, Цукуба, Японія, 1984), Сорбонського університету та інших університетів Франції (Франція, 1984), Кембриджського університету та інших університетів Великобританії за програмою Британської ради (Великобританія, 1985), Європейського фонду освіти (Турин, Італія, 1997), Національної ради освіти Фінляндії (Гельсінкі, Фінляндія, 1998), Інституту ЮНЕСКО з інформаційних технологій в освіті за програмою „Політика інтеграції інформаційних і комунікаційних технологій в освіту” (Москва, Росія, 2001).

Протягом 1998 – 1999 рр. В.Ю. Биков пройшов сертифікаційні програми Міжнародної асоціації проектного менеджменту й отримав сертифікат А „Директор міжнародних проектів”. Як фахівець найвищого міжнародного рівня професійної сертифікації в галузі управління проектами брав участь у багатьох національних і міжнародних інноваційних проектах з розвитку промисловості й освіти в Україні. Зокрема, за проектом з Європейським фондом освіти очолював роботи із створення Національної обсерваторії України. За спільним проектом Центральноєвропейського університету та Міжнародного фонду „Відродження” під його науковим керівництвом була організована автоматизована інформаційно-бібліотечна система в Національній академії державного управління при Президентові України. Неодноразово брав участь в освітніх програмах Світового банку з питань управління проектами. На основі цих робіт з його участю в 2000 році розроблено і видано „Керівництво з питань визначення професійної компетентності й сертифікації українських проектних менеджерів і фахівців з управління проектами”, що заклало науково-методичний фундамент підготовки національних кадрів з управління проектами. Він бере активну участь у відкритті „Управління проектами”, нової спеціальності у вищих навчальних закладах України.

Проводячи значну наукову й організаційну роботу, Валерій Юхимович продовжує викладацьку та науково-педагогічну діяльність. У 1983 році він читав лекції з циклу „Створення автоматизованої системи управління освітою” в Гаванському університеті (Гавана, Куба); у 2000 – 2001 рр. лекції з управління проектами у Вищій педагогічній школі (Бітомі, Катовіце, Польща). У 1980 році з його участю створено кафедру інформаційних технологій у Центральному інституті удосконалення вчителів, де він викладав курс з основ інформатики. У 1994 році Валерій Биков очолив кафедру інформаційних і комунікаційних технологій в Українському інституті керівних кадрів освіти (нині – Центральный інститут післядипломної педагогічної освіти АПН України). На її базі за ці роки здобули освіту численні педагоги й керівники освіти України, підготовлено низку науково-методичних матеріалів з питань викладання інформатики в післядипломній педагогічній освіті. У 1993 році В.Ю. Бикову присвоєно вчене звання професора кафедри інформаційних технологій.

Багато років Валерій Юхимович здійснює наукове керівництво магістрами, аспірантами, здобувачами, виступає офіційним опонентом з докторських і кандидатських дисертацій, входить до складу двох спеціалізованих учених рад із захисту дисертацій. Також він є організатором і учасником багатьох наукових конференцій як в Україні так і за кордоном. Учений входить до складу редакційних колегій журналів: „Вісник Академії дистанційної освіти” (заступник головного редактора), „Комп'ютер у школі та сім'ї”, „Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія”, „Післядипломна освіта в Україні”, численних збірників наукових праць. Він автор і співавтор понад 260 наукових і науково-методичних праць та винаходів.

В.Ю. Биков веде значну громадську роботу. Обирався депутатом Радянської районної ради народних депутатів м . Києва ІХХ, ХХ і ХХІ скликань. Весь цей час очолював постійні комісії Ради, спочатку – з питань житлово-комунального господарства, а згодом – з економічної реформи, приватизації і роздержавлення. Веде активну просвітницьку діяльність, як організатор і учасник численних всеукраїнських і міжнародних наукових конференцій, симпозіумів, конгресів, виступає на

радіо й телебаченні, бере участь у круглих столах тощо. Є членом президії Громадської організації освітян і науковців України.

Праця доктора технічних наук, професора, члена-кореспондента НАПН України Валерія Юхимовича Бикова на науково-педагогічній ниві гідно оцінена. Його нагороджено почесним знаком „Відмінник народної освіти України” (1985), присвоєно почесне звання „Заслужений діяч науки і техніки України” (2002), почесною відзнакою Міністерства освіти і науки України „За наукові досягнення” (2005), Почесними грамотами Верховної ради України (2005), ЦК КПРС, Ради Міністрів СРСР та ВЦРПС, Міністерства освіти СРСР, Міністерства народної освіти України, Президії НАПН України.

Гуревич Р.С.¹, Дідух Л.І.²

¹Вінницький державний педагогічний університет ім. М.Коцюбинського

²Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Використання Інтернет-технологій у підготовці фахівців: аспект навчання в мережових спільнотах

На межі XX і XXI століть світове співтовариство вступило в інформаційну стадію розвитку, що характеризується широким повсюдним використанням інформаційних ресурсів в різних галузях економіки, науки, політики, освіти, культури. Лавиноподібно зростає об'єм різноманітних повідомлень та їх використання в найрізноманітніших сферах діяльності людей. Все більш широко впроваджуються комп'ютери й інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ). Бути сучасним фахівцем сьогодні означає, насамперед, бути ІКТ-компетентним. Ось чому інформатизація освіти та вузівської науки є одним із пріоритетних напрямів розвитку більшості університетів, насамперед, педагогічних.

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) широко використовується в усіх ланках освіти. На думку І.В. Роберт, можливість використання сучасних ІКТ забезпечує досягнення цілої низки педагогічно значущих цілей, серед яких можна назвати такі: розвиток особистості того, хто навчається; підготовку учня або студента до комфортної життєдіяльності в умовах сучасного інформаційного суспільства; підготовку професійних кадрів у різних сферах життєдіяльності членів інформаційного суспільства; підвищення ефективності і якості освітнього процесу за рахунок реалізації унікальних можливостей використання ІКТ та ін.[7, с.12-14].

Таке розуміння ролі ІКТ у сучасній освіті надає можливість стверджувати, що на кожному етапові інформатизації освіти найзатребуванішими є найновіші та перспективні ІКТ, чим задається вектор розвитку сфери ІКТ і всього інформаційного суспільства в цілому. Такі технології нині, як правило, пов'язуються з Інтернетом, оскільки на базі глобальної комп'ютерної мережі створюються технічні основи реалізації засобів інформатизації, забезпечуючи в цих випадках використання вказаних засобів значною кількістю користувачів. Актуальними нині є технології соціальних сервісів Інтернету, соціальних мереж, мобільного доступу, «хмарних» сервісів, інтеграції ресурсів різних сайтів у єдиний продукт та ін.

Значна увага в дослідженнях останніх років, присвячених питанням інформатизації освіти, приділяється можливостям використання мережі Інтернет в організації навчальної діяльності студентів і учнів, курсантів і слухачів. Вказана тенденція зумовлена, з одного боку, розвитком мережевої інфраструктури і технологій Інтернету, підвищенням їх доступності та масовості використання, а з іншого, - пошуком нових шляхів реалізації освітніх технологій, підвищення якості освіти, забезпечення її доступності та відкритості. Інформатизація сфери освіти має фундаментальне значення в умовах динамічно змінного світу, глобальної взаємозалежності та конкуренції, необхідності широкого використання, постійного розвитку й ускладнення технологій. Під'єднання освітніх установ до Інтернету пов'язується з необхідністю освоєння новітніх технологій, а також формування єдиного освітнього простору на всій території країни [1].

Немає сумнівів у тому, що відкриваючи доступ до величезних масивів інформаційних матеріалів спілкування на відстані, співпраці та обміну досвідом значній кількості людей, Інтернет уже сам по собі затребуваний під час розв'язування освітніх задач в системі професійної освіти. Проте, з іншого боку, найбільший ефект застосування ІКТ в освіті досягається лише у випадках якісних змін у самому навчальному процесі, змісті, технологіях і методах навчання.

Як свідчать дослідження українських і закордонних учених (А.А. Андрєєв, В.Ю. Биков, А.М. Гуржій, М.І. Жалдак, Ю.О. Жук, І.Г. Захарова, М.Ю. Кадемія, М.М. Козяр, В.Ю. Кухаренко, О.С. Меньяйленко, В.М. Монахов, Н.В. Морзе, І.В. Роберт, С.Р. Сисоєва, О.М. Спірін, П. Е. Стефаненко, Е.С. Полат і ін.), використання сучасних освітніх технологій в інтеграції з ІКТ у навчальному процесі забезпечує: